Իրինճի Սէնէ 1864.
Ն° 108.

ՎԱՐԱԳԱՅԻ ՀԱՎԱՏԻՍ

Ճիմմ Իրթէսի · Հոկտեմբերի 17
Ն° 108

Ղազէթամըզ հաֆթատա պիր տէֆա օրարագ, ճիւմա իրթէսի կիւնէրի նէշր օլունուր։
Այթը պլըզը բէշնան 60 ղուրուշ տուր։
Գիր Նիւսխէսի 100 փարա տըր։
Միւշթէրիտէն հիչ պիր եէր իչին, հիչ պիր փարա բօսթա փարասը մանթըլըգ օլունմազ։

—o—

Միւշթէրի եազըլմայա արզու խանէն զաթլար, եա վէզիր խանընտա 17 նիւմէրօլու թաղխանէմիզէ, վէ եախօտ Վարագը խանընտա իւսթ գաթտա 8 նիւմէրօլու օտատա քէնտի ատամըմըզա, արզուլէրինի պէյանէ հիմմէթ իյլէմէլի տիրլէր։

Իլանաթլէն պիր սաթըրը իլք տէֆա իչին, ղուրուշ 3
Իքինճի տէֆա իչին 2
Իւչիւնճիւ տէֆա իչին 1
Բ։ ղուն պահպար իչին այրըճա բազարլըգ օլունուր։

—o—

ՄԷՄՈՒՐԻՆ

ԻԶՄԻՐ · Տիգրան Աղա Գարագաշեան։
ԻԶՄԻՏ · Մինաս Աղա Մոմճեան։
ՊՐՈՒՍԱ · Թէոֆիլէ Աղա Գալիոնեան։
ԷՏԻՐՆԷ · Թորոս Աղա Յովհաննէսեան։
ԹՐԱՊԶՈՒՆ · Վարդան Աղա Խաչեան։
ԳԱՅՍԷՐԻՅԻ · Գէորգ Աղա Գրիգճեան։
ՀԱԼԷՊ · Յովհաննէս Աղա Քիւրքճեանօֆ։
ԱՏԱՆԱ · Հաճի Յակոբ Աղա Ուրֆալեան։
ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ · Խաչիկ աղա Սինանեան
ԹԷՐՍՈՒՍ · Գրիգոր Աղա Մելքոնեան։
ԹՈՓԱՏ · Հաճի Աւետիս Աղա Արսլանեան։
ԵՕԶՂԱՏ · Գասպար Աղա Տէր Յովհաննէսեան։
ԱՄԱՍԻԱ · Բարսեղ Աղա Կիւմիւշեան։
ԱՓԻՍՕՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ · Հաճի Մկրտիչ աղա Թօքայեան։
ՄԱՐԱՇ · Հաճի Տէվլէթ աղա Զօրպաճիեան։
ԹԷՔԻՐՏԱՂ · Ընթերցասիրաց Թանգարան։
ՐՈՒՍՃՈՒԿ · Վէ ՇՈՒՄՆՈՒ · Յակոբ աղա Գազանճեան։
ԳԱԼԱՍ Վէ ԻՊՐԱՅԻԼ · Յարութիւն աղա Շիրինեան։
ԱՆԹԱՊ · Նիկողայոս աղա Նազարէթեան։
ԻՍԿԷՆՏԻՐԻՅԷ · Յովհաննէս աղա Քէչկէքեան։
ՍԱՄՍՕՆ · Յովհան աղա Գօյունճեան։
ՍՈՒՆԿՈՒՐԼՈՒ · Սարգիս աղա Նուրբուրեան։
ՔԻԼԻՍ · Դաւիթ աղա (սապուն խանէ միւտիրի)
ԻԶՆԻԿ · Հաճի Յակոբ աղա Թորթորեան։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պու սալը կիւն, Խրիմեան Ամկրտիչ վարդապետ հագգընտա, Ազգային վարչութիւնուն վէրտիկի գարարը պէյան իյլէտիքէն սօնրա, էկէրչի զէրրէ գատար ագլը վար իսէ, արթըգ պունտան սօնրա, Մուշ վանքը վանահայրըղընտան իսթիֆա իթմէսինի, պիր քեարը ագըլատտ իթմիշ իտիք։

Իշթէ պու տէֆա իշիթտիկիմիզէ կէօրէ, միւմայիլէյհ ճէնապլէրի, ֆիլ հագըգա օլմէմուրիյէթտէն իսթիֆա իթմիշ տիր։

Խըրըմեանըն Մուշա կիթմէսինի իսթէմէյէնլէրին կէօզլէրի այտըն, իշթէ ագըպէթքեար միւրատլարը հասըլ օլտու, արթըգ պուպապտէ Ազգային վարչութիւնա, զիյատէսիյլէ թէշէքքիւր իթմէլտիրլէր, զիրա էկէր Ազգային վարչութիւն, շապ իլէ շէքէրի պիր թուրմասա, վէ մէօմիւն իլէ մունաֆրգէն իբիսինի պիր ալթէշտէ եագմասա, էյհասըլ, զէվալը Խըրըմեանա, «ա՛լ շու ճէլլատլարընտա, կէօթիւր Յիւրտիսթան տաղլարընտա, ուղրաշ, խըրբալաշ, տէօյիւշ, վուրուշ, վէ գուրշուն սէսինի իշիթտիքճէ, վէ իթաաթսըզլըգ, իֆթիրա, ֆիթնէ, վէ ֆէսատ ալեամէթլէրինի վէ իճրալարընը կէօրտիւքճէ, սաղ գալը իսէն եա՛ զ պիզէ, պիզտէ սանա նիչէ խալաղաֆրական տուա վէ նասիհաթլար եաղարըզ, կէչէնիր կիտէրսինիզ, էմմա օնլար սէնի տիյնէմէզլէր իմիշ, սէն թէքքար եաղ, պիզտէ թէքքար եաղարըզ, էմմա օնլար թէքքար տիյնէմէզլէր իմիշ, օլ վագըթ պիզտէ, էյ նէ՛ եաբաալը՞, պէր Խըրըմեան էլէն 25—30 նէֆէր անպէրանլարը ֆէրա՞ մը էրէլի՞, էլէն՞ էլի, «յոյ-ղմալը էֆէնդի՞ . . .» տէրիզ, տիմէսէ իտի, նէ՛ Խըրըմեանըն իսթիֆա իտէճէյի վար իտի, վէ նէ՛տէ քէնտիլէրին սէվինէճէքլէրի։

Նէ՞ մութլու սիզէ Մուշլուլար, իշթէ պայիսի խարապլընը օլան Խըրըմեան, սիլքտի պայագլարը թօզլարընը, վէ չըգտը իչինիզտէն, արթըգ պունտան սօնրա, սէլամէթ ու սէատէթ եիւզիւ կէօրէճէյինիզ հիչ շիւբհէնիզ օլմասընը, զիրա օրատաքի վարդապետլէրէ պիրտէն պիրէ Աղահտան պիր շնորհք ինմիշ, ազգասէր, կրօնասէր, վէ ուսումնասէր օլմուշլար։ Վէ պուրատաքի պէշ վարդապետլէր իսէ, Վէզիր խանը համալարանընտա, հէր իլմի, հէր սանաթը, վէ հէր բօլմիթգա վէ մէտէնիյէթ ու ինսանիյէթ ուսուլինի թահսիլ իթմիշ օլտուգլարընտան, սանըրգլար տօլուսու քիթապլար վէ ալաթլար իլէ, թարաֆընընդա եօլճու օլմագ իւզրէ տիրլէր։ Հէման սիզ Ազգային վարչութիւն հագգընտա տուատա պի գուսուր օլմալըսընըզ, զիրա, վարդապետլէրինիզին հիչ պիրիսինէն պիր գըլընա տախի թօգունմատըգտան պաշգա, հագգանիյէթ ֆօթասընա գօյտու, էրիթտի, թէմիզլէտի, վէ գատր ու հայսիյէթլէրինի տախի թէրֆի գըլտը։ Եվվէթ, տուա իթմէլիսինիզ Աղարչութիւն իչին, զիրա Մուշ վանքը կիւլլէրի իչինտէ, պիր ֆէնա թիքէն օլմուշ օլան Խըրըմեանընը, քէնտի քէնտույէ պիր թարաֆա չէքիլմէսինէ հիմմէթ իթտի, վէ էօյլէ պիր կիւզէլ թարիգ ու թէտպիր իթթիխաղ իթտի քի, մէլէքլէր տախի մաշալահ տէտիլէր։

Խըրըմեան իսթիֆա իթտի, արթըգ Մուշ վարդապետլէրի, պուրատա Ազգային վարչութիւնա, ուլթանըպ արլանմագսըզընը, թագտիմ իթմէյէ ճէսարէթ իթտիքլէրի բէզալէթ լայիհասընա թէվֆիգան, առաջնորդլուգ իլէ վանահայրըզը պիրլէշտիրսինլէր, վէ իսթէրլէրսէ, խըրսըզլըզա գատար իրթիքեաղ իթտիկի թէվաթուր օլունան Օգաբրիա եպիսկոպոս տէտիքլէրի անպիտանընտա, քէնտիլէրէ անպէրանապէ իթսինլէր։։

Պիզ շիմտիյէ գատար, կէրուտէն կէրույէ իթտիկիմիզ տիգգաթ վէ միւթալաաթը Աղարչութիւնա պէյան իյլէտիք, լաքին Աղարչութիւն ազալարընտան չօգալարընընը, ղազէթա վէ քիթապ օգումայա թէօվկէ իթմիշ օլտուղու շէյլէ տուրսուն («Պու օտատան իչէրի ղազէթա կիրմէզ» տէյի, օտա գաբուսունուն արգասընա պիր իլան թահթասը ասան պիր զաթ վար իտուկի տախի իշիտիլմիշ տիր . . .) տիշարտան վուգուֆիյէթ վէ մալիմաթա տախի միւնասէպէթլէրի վէ վագըթլարը օլմատըղընտան, թասլիաթիյլէ պիր շէյին էվվէլինի իյի անլայըպ, վէ սօնունու իյի տիշիւնմէքսիզին, հէման կէլտիկի եէրէ պիր գաչ տագըգա իչինտէ, պաղլայըպ կէչմէյէ մէճպուր օլտուղունտան, նէ՞ գատար պիւյիւք ղայլէլէր վէ կիւճլիւքլէր իչինէ տիշմէքտէ օլտուղուն, հալեա լայըգլայա ֆարգ իտէմմիշ տիր, տէյէպիլիրիզ · նասըլ քի Մուշ քէյֆիյէթինի տախի, պէօյլէ ագլէ ֆիքրէ մուղայիր պիր գալըպա տէօքտիւկիւնտէն, արթըգ պունտան սօնրա, քի՞մ պիլիր գաչ սէնէ տահա, զէվալը 50—60 պին նուֆուսուն, հայվանաթա մախսուս պիր ճէհալէթ ու սէֆալէթ բէնէյսինտէ մէթրուք գալաճաղընտան սարֆը նազար, եինէ էվվէլլէրի կիպի, Խաթրիքխանէնին տախի, հէր կիւն վէ հէր սաաթ թաճիզ օլաճաղը, գաթան իհթիմալին խաբիճինտէ տէյիլ տիր, վէ աղաճըգ ագըպէթ էնտիշ օլանընը, պիզէ հագգ վիրէճէկի մէմուլի գավիտէն տիր։

Ճէպա Ազգային վարչութիւն աճը՞մատը մը Մուշ էհալիսինի, աճէպա պիլմէ՞զմիտի, անլէրին, թաշլարը տախի մէրհամէթէ կէթիրիճի հալէրինի, վէ աճէպա տիշիւնէ՞մէտիմի, պու իշին պու բատտէլէրէ կէլէճէյինի։ Պիզ պունլարընը հիչ պիրիսինի տէյէմէյիպ, անճագ գավիէն շունու սէօյլէրիզ քի, 30 նէֆէր անպիտանլարընը խաթրընը, պաշլարընտա պիրէր վարդապետ գալբաղը պուլունտուղու իչին, 50 պին ճանընը խաթրընտան զիյատէ սայմայա մէճպուր օլմուշ տուր, չիւնքի, պուրատաքի պէշ անպիտանլարա, Մուշա կիթմէյէճէքսինիզ տէսէ իտի, անլէր տախի հագգը օլարագ շու «պիզ վանքն էն ալիմ, էն քեամիլ, էն լիյագաթը, վէ էն տիրայէթլի քէշքէքճիլէրի օլտուղումուզ թագտիրտե, նի՞չին, պապամըզտան պիզէ միրաս գալմըշ օլան վանքըմըզտան, վէ աթլար, իթլէր, վէ . . . լէր . . . լէր պէսլէմէքտէն մահրում գալալըմտա, պիզտէն ազ տիրայէթլի, պիզտէն ազ լիյագաթը, վէ պիզտէն զիյատէ քէշքէքճի պիր սիւրիւ թէնպէլէր օրատա եէսինլէր, իչսինլէր, վէ քէմէրլէրինէ լիրալար պաղասընլար, մէկէրչի պիզիմ Խաթանպօլա կէլմէմիզ, քէնտիմիզ իչին պիր պիւյիւք գապահ՞ճմը սայըլը, նէ՞ հագգսըզլըգ տըր պու, եա՛ դաշըդտաշլարըմըզ տախի տիշարը չըգսընլար, վէ եօխսա, ռուխսաթ վէրին պիզտէ կիտէլիմ եէրիմիզէ . . .» ճէվապլարընը վիրէճէքլէր իտի։ Հալ պու քի, պու շէյ Աղարչութիւնուն ուսուլինէ մուղայիր իտի, չիւնքի իշի թաթը եէրինէ պաղլամալը իտի, էմմա սօնրատան աճըլըզը մէյտանէ չըգար իմիշ, զարարը եօգ, քէնտիլէր սէքիզ սէնէ օթուրաճագ տէյիլլէր եա, օնտան սօնրասընընտա, եինիտէն կէլինլէր տիշիւնսիզլէր։ Էմմա էհալի օրատա խարա՞պ օլուր իմիշ, խարապ օլմա՞գ նէ տիմէքտիր, Մուշ էհալիսի տախի, Խաթանպօլ աղալարը, էֆէնտիլէրի, վէ պէյլէրի կիպի, գօլայճա փարալար գաղանմազլա՞ր մը, եաղընն Հատատա վէ Պիյիւքտէրէտէ զէվգ ու սէֆա իտիպ, վէ գըշընն տախի թէաթրօլարտա, պաբլարտա, սօարէլէրտէ, վէ զիյաֆէթլէրտէ վագըթլարընը կէչիրմէզլէ՞րմի, վէ Մուշլուլար տախի Խաթանպօլ Հայ քիպարլարընընն նիչէլէրի միսիլու, ճանլարը սըգըլտըզը կիպի, պիրէր թապագ տալուսու լիրա չըգարարագ, գումարլար օյնայըպ էյլէնմէզլէ՞ր մի։ Վէ անլէր տախի էվվէլտալարընը Ֆրէնք մէքթէպլէրինէ վէրմէզլէր, վէ եախօտ Լյվրօպայա կէօնտէրմէզլէ՞ր մի։ Էլհասըլ անլէրին տախի, ճանը, մալը վէ ըրզը, Խաթանպօլտաքիէրինքի կիպի, քէմալի էմնիյէթտէ տէյի՞լ մի տիր . . .

Օէվալը Մուշլուլար, պէքլէյինիզ սիզ, ինշաալահ պիր կիւն, կիւնէշ տէվրինի տէյիշթիրիր, վէ Աղարչութիւն օրացոյցունտա 40—50 կիւն ֆազլա պուլունուր, վէ Աղարչութիւնունտա Ալահ թարաֆընտան գալպինտէ պիր մէրհամէթի ֆէվգ էլ ատէ տօղարտա, օլ ֆազլա օլան 40—50 կիւն իչինտէ, միլլէթին ահվալը հազըրէսի վէ միւսթագպէլէսի իւզէրինէ, լայըգը վէճհ իւզրէ տիշիւնտիւկիւ սըրատա, էլկէթթէ սիզին իւզէրինիզէ տախի տիշիւնմէյէ վագըթ պուլուր . . ։

Միլլէթիմիզին շու սէֆիլ հալինէ սէպէպ, պու կիւնքի կիւն ռուհպանլարըմըզընը էքսէրիսի օլտուղու, պինլէրճէ իսպաթլար իլէ թասսիֆ օլունմուշ տուր, վէ էլան պու կիւն վէ պու սաաթ Խաթրիրխանէյի մէշղուլ գըլան մէսէլէլէրին եիւզտէ տօգսանընընը, առաջնորդ մուարազասընտան իսպարէթ պուլունտուղու, ինքնար գապուլ իթմէզ սահիհլիքլէրտէն պիրիսի տիր։

Մէմալիքի մահրուսէտէ, 1700 նէֆէր գատար վարդապետ պուլունուպ, վէ 120 գատար եպիսկոպոս վէ արքեպիսկոպոս պուլունտուղու թախմին օլունմագտա տըր, տիմքտիր քի, իտարէյի միլլէթ պունլարընը էլինտէ տիր, հալպու քի պունլարընն եիւզտէ տօգսանպէշինին անպիտան, թէնպէլ, տգէտ, աւելորդապաշտ, նախապաշարեալ, վէ արծաթասէր օլտուգլարը ճիհէթլէ, կէրիտէ գալան 100 նէֆէր գատար էհլի տիրայէթ վէ սահիպ լիյագաթլարընը, եաբտըգլարը վէ եարաճագլարը իյիլիքլէրէ վէ իսլահաթլարա մանի օլտուգլարը շէյլէ տուրսուն, թասլիաթիյլէ 1700 նէֆէրին էֆալու հարաքեաթը նալայըգասը իչինտէ, անճագ 100 նէֆէրին էֆալը ու հարաքեաթը մէրղուպէսի, պիր կալան սու իչինտէ, պիր տիրհէմ շէքէր կիպի ղայպ օլուպ կիթմէքտէ տիր։ Տիմքտիր քի միլլէթիմիզին պիւթիւն չէքտիկի ֆէլաքէթ, շու 1700 նէֆէր թէնպէլին պէսլէնմէսի սէպէպինէ մէպնի տիր։

Ազգային վարչութիւն վէ խուսուսիյլէ սրբազան Պատրիարք հայր հաղրէթլէրի, պու պապտէ պիւյիւք մէսուլիյէթ թահսիլնտա պուլունմագտա տըրլար · զիրա 1700 քիշիյէ, իւչ միլիոն էհալինին սեատէթի հալինի ֆէտա իթմէք, էն պիւյիւք, վէ թաթպիգ գապուլ իթմէզ տէրէճէլէրտէ պիւյիւք պիր կիւնահ տըր։

Պիր ատէմին տիլսիզ եախօտ կէօզսիզ պիր էվլատը օլուր, վէ էճրիմտիր տէյէրէք անը էօլիւնճէյէ գատար պէսլէր վէ գայըրը, չիւնքի վաճիպէյի զիմմէթիտիր · միլլէթիմիզ տախի, պիր թագըմ, ինսաֆսըզ վէ տգէտ եպիսկոպոսլար եիւզիւնտէն, վագտա պու գատար անպիտանլարա մալիք օլմուշտուր, վէ անլէրի կէօզէթմէյէ պօրճլուտուր, լաքին էհալիյի օնլարա գուրպան իթմէյէտէ, զէրրէ գատար պօրճլու տէյիլ տիր։

Մէգքիր 1700 անպիտանլարտան հէման պիր 700 նէֆէր գատարը, օլ գատար լայըգսըզ ատէմլէր տիրլէրքի, Կանոնագիրքէրիմիզ իգթիզասընճա, կարգլարը ալընարագ, պըրագը վէրիլտիկի հալտէ, քիլիսէմիզէ պիր պիւյիւք խըտմէթ իտիլմիշ օլուր, վէ անլէրտէ պուլունտուգլարը զէմմէ շայան հալտէն գուրթուլուրլար տէյէպիլիրիզ։ Գալը 1000 նէֆէրի, պունլարտան 500 գատարը իսթիյար, ալել վէ պիքէս օլտուգլարընտան, վանքլար քէօշէլէրինտէ, կիւզէլճէ գայրըլսալար, միլլէթիմիզէ պիւյիւք պիր եիւք սայըլմազլար, գալը էօթէտէ 500 նէֆէրի, պիզճէ անլէր տախի 10 վանքա թագսիմ օլունտուգտան սօնրա, լայըգը հօճալար թային օլունսալար, վէ ասլա տիշարը չըգմայարագ, եալընը պէշ սէնէ, վարդապետլիյէ իգթիզա իտէն տէրսլէրի կիւզէլճէ թահսիլ իթսէլէր, պէշ սէնէնէտէն սօնրա բէք չօգ իշ եարայաճագլարը էմէլի էղլէպտէն տիր։ Միւրատ օլունուպտա շու միւթալաամըզ իւզէրինէ, Ազգային վարչութիւն պիրազ տէրինճէ տիշինսէ, վէ իւմիտ քէսիքլիյինէ տիշմէյէրէք իճրասընա գալգըշա, թէնպէլխանէ օլմուշ օլան եիւզլէրճէ վանքլարըմըզը, վէ պինապէրին գուրտ էլինտէ գալմըշ օլան զէվալը ճահիլ էհալիմիզին, բույի սէլամէթ կէօրէճէկի պի իշթիպահ տըր։ Կէրիտէ գալը 100 նէֆէր գատար էհլի լիյագաթ վէ սահիպ տիրայէթ վարդապետէր վէ եպիսկոպոսլար, անլէր տախի, առաջնորդլուգլար պիր նիզամ թահսիրնա կիրտիքտէն սօնրա, Պահմանագրութիւն իգթիզասընճա, էհալի գուրասը իլէ ինթիխապ օլունարագ, պիրէր եէրէ առաջնորդ օլսալար, վէ գատր ու հայսիյէթլէրի թանըլսա վէ թէրֆի գըլընսա, վէ էհալի մուարազատան, վէ Խաթրիքխանէ տախի թաճիզլիքտէն գուրթուլսա, աճէպա ֆէնա՞ մը օլուր։

Շիմտիյէ գատար Խաթրիքխանէ առաջնորդլար իչին, էհալի արամագտա տըր, հալ պու քի, պու ուսուլ բէք եանլըշ պիր ուսուլ տուր, զիրա տէյիլ առաջնորդլար իչին էհալի արամալը, իլլա էհալի իչին առաջնո՞րդ արամալը տըր։

Կէչէն հաֆթալար Պասիտէ, Մուշ վարդապետլէրինտէն Աղաքել վարդապետին Ուրֆայա, վէ Աբրիստակէս վարդապետին Թէրճանա առաջնորդ թայէին գըլընտըզը օգունմուշ իտի։ Պիզ պու թէրթիպ իւզէրինէ զիյատէսիյլէ էսէֆ իյլէտիյտիք, զիրա հէքիմին ուսթասընը, խասթանընը աղըրընա կէօնտէրմէք ֆէրիզէտէն իքէն, հայրֆ քի, Աղարչութիւն, շիմտիյէ գատար թուրթուղու ուսուլտէն շաշմայարագ, էն զիյատէ աղըր խասթա օլան եէրլէրէ, պիրէոպէրպէր պօզմասը հ։ քիմէր կէօնտէրմէք քտէ տիր։ Էվվէթ Վերգուման վարդապետլէր, պիրէր պէրպէր պօզմասը վարդապետլէրտէն տախի պէտթէր տիրլէր, վէ հէման տէյէպիլիրիզ քի, տէյիլ առաջնորդլուգ իթմէյէ, իլլա տաղտա չօպանլըգ իթմէյէ տախի լայըգ տէյիլ տիրլէր։ Իմտի, նա՞սըլ օլուրտա էօյլէ ատէմլէրի, վարչութիւն, էհալիսի էն զիյատէ ճահիլ օլան եէրլէրէ կէնտէրիր։ Էկէր պու ատէմլէրին առաջնորդլուգ իթմէյէ լիյագաթը վար իսէ, Խաթանպօլ քիլիսէլէրինտէ քարոզիչլիք իթսինլէրտէ կէօրէլիմ։ Վէ իտէմզէրսէ տախի զարարը եօգ, զիրա պուրասը Խաթանպօլտուր, քարոզիչլէրին առաջնորդլար կիպի, պիւյիւք էհլիյէթ ու տիրայէթլէրէ իհթիյաճը եօգ տուր, չիւնքի բաշա, գայիմագամ, վէ սայիրէճէ հիչ պիր իշի օլմայըպ, պաշը տարա կէտիկի սաաթտա Խաթրիքխանէյէ գօշաճաղը։ Վէ թաղական խորհուրդլարընն իսէ, քէնտիլէրէ զէրրէճէ իշ պըրագմայաճաղը պի իշթիպահ տըր։ Հալ պու քի թաշրալարտա, էն քիչիւք առաջնորդուն իւզէրինտէ տախի, պիր Պատրիարքտան զիյատէ մէսուլիյէթ վար տըր, տիմքտիր քի, թաշրայա կիտէճէք առաջնորդլար, Պատրիարքտան զիյատէ իշկիւզար, չալըշգան, սահիպ թէճրիպէ, տիւնեա մէտրէսէսի կէօրմիւշ, տէվլէթի Ալիյէնին ուսուլ ու նիզամաթը ճէտիտէ վէ աթիգասընա վագըթ, վէ էհլի լիյագաթ ու սահիպ պասիրէթ օլմալըտըր։

Պու սօնրաքի սէօյլէտիկիմիզ օլ գատար սահիհ, վէ օլ գատար տիգգաթա շայանտըր

քի, աղաճրգ թաշրալար հագգընտա մալիւ-մաթը օլանրն գօլայճա ֆէէմ իտէճէկի, վէ պիզէ քեամիլէն հագգ վիրէճէկի, պիզճէ շիւբհէտէն միւսթաղնի տիր։

—Պիր էքի այտան պէրու, Մօմճեան Մը-կրտիչ աղա ալէյհինտէ, հիսապլարընճա սոյի զանլար կէչմէ քտէ օլտուղուն, վէ Տրն-տեսական խորհուրդ թարաֆընտան օլունան միւսամէհայա պագրլտրգճա, մէզքիւր սոյի զանլարրն արթմագտա պուլունտուղուն պիտ-տէֆաթ էհալիյէ պէյան իյլէմքտէ, վէ մէզքիւր քէյֆիյէթ, Քաղաքական ժողո-վուն էմրինէ բաղմէն, էօյլէճէ բէսիմանտէ իքէն, պունտան պիր այ մուգատտէմ, եա-նի սեմտեմբեր 12 տէ չրգարրլան 45 նիւմ-բօլու Յամանակտա, շու "կը ըսենք որ Մ.Զ ,, գային կեդրոնական սնտուկի գանձապետ ,, Մօմճեան Մկրտիչ աղայի համար եղած ,, ամբաստանութիւնները քննուելով, անոնց ,, անտեղի ըլլալը ապացուցուեր է. որ ասոր ,, վրայ մասնաւոր տեղեկութիւն դալ անգամ։ ,, (Իշխանութիւնիզ կէօրէ, Միլլէթ սանտը-ղընրն գանձապետի Մօմճեան Մկրտիչ ,, աղա ալէյհինտէ զուհուրա կէլէն ապվի-,, յանթլար թէֆթիշ օլունարագ, ասըլսրդ ,, օլտուղու թահգրդ օլունմուշ տուր. պու ,, մատտէ հագգընտա լաղըմ կէլէն մալիւմա-,, թը մախսուսէյի կէլէճէք տէֆայէ թէրք ,, իտէրիզ։") քէլամլարը օգունմուշ իտի։

Պիզ Յամանակրն վէրտիկի մէզքիւր միւժ-տէյէ հէր նէ գատար սէվինտիք իսէ տէ, տահա զիյատէ թէաճճիւպ էյլէտիկիմիզտէն (չիւնքի մէրգում Մկրտիչ աղանրն հիսապ-լարընա Տնտեսական խորհուրդ պագաճագ իտի, վէ օլ կիւնէրտէ իսէ, մէզքիւր խոր-հուրդ թէճէմմիւ իթմէտիքտէն պաշգա, օլ պապտէ, վէ այնի կիւնէրտէ, թէճէմմիւ իթմէտիկի զմինընտա, թէշէք քիլէր տախի եաղմագտա իտիք, տիմէք տիր քի, Յամա-նակրն վէրտիկի օլ մալիւմաթրն քեամիլէն եանլըշ օլտուղու, պիզէ ըանա մալիւմ իտի), Յամանակրն 46 ընճը նիւսխէսինտէ վէրէ-ճէկի մալիւմաթը մախսուսէյէ, մէրագ իւզրէ պէքլէմքտէ իտիք։

Օն պէշ կիւն սօնրա 46 ընճը Յամանակ չրգտը, ֆէգաթ օլ խուսուսա տայիր հիչ պիր պահս կէօրիւլէմէտիկինտէն, թապիաթիյլէ 47 ինճի նիւսխէսինէ պէքլէմէյէ մէճպուր օլ-տուլյտուգ։ Հալպուքի, 47ինճի Յամանակրն զուհուրի իչրն, օն պէշ կիւն միւտտէթ տահա լաղըմ իտի, պու արատա Քաղաքական ժո-ղովուն էմրի իճրայէ գօնուլարագ, քէնտի աղալարընտան տախի պիրիսի հաղըր օլտուղու հալտէ, անճագ պիր տէֆա, Տնտեսական խորհուրդ, Մկրտիչ աղանրն իշիյլէ մէշղուլ օլտու, լաքին հիչ պիր շէյէ գարար վիրէմէ-տի, չիւնքի պիր իքի տէֆատա պիրթէճէք շէյ տէյիլ իտի. տիմէք տիր քի, Յամանակ իշիթտիկինէ կիւվէնէրէք իթտիկի վատրն իճ-ըասընտա, պիր՝ այտան սօնրա տախի պու-ըունմայաճագտը, չիւնքի ալտրղը մալիւմաթ եանլըշ իտի, նասըլ քի էօյլէ օլտուղուտա մէյտանէ չրգտը։

Ա՝ագաա, հոկտեմբեր օնտա 47 ինճի Յա-մանակ կէօրիւնտիւ, վէ Մօմճեան Մկրտիչ աղա հագգընտա տէրճ իյլէտիկի պիր ուզուն պահս տախի օգունտու։

Մէզքիւր պահստա, Մկրտիչ աղանրն հիսապլարընրն պագըմըշ, վէ հիյլէսիզ չրգ-մըշ օլտուղունա տայիր հիչ պիր լագըրտը, հիչ պիր իսպաթ, վէ հիչ պիր իտտաա էսէրի կէօրիւլէմէյէ, իլլա, Տնտեսական խորհուր-դուն ատենագպիրի օլուպ, վէ մէրգում Մը-կրտիչ աղանրն հիսապլարընտա պօզուգլուգ օլտուղունու իսպաթ իթմէք իւզրէ, իքի տէ-ֆա Քաղաքական ժողովա ըէսմէն վէ թահ-րիրէն թէշէքքի իթմիշ օլան Յադէոս աղա Պէկեանէ խիթապէն, պիր չօգ լագըրտըլար-տան իպարէթ օլտուղու կէօրիւլտիւ։

Պէկեան Յադէոս աղայա գարշը օլան լա-գըրտըլարա, պիզիմ պիր շէյ տէյէճէկիմիզ եօգտուր, չիւնքի, պիզէ ըաճի պիր շէյ տէ-յիլ տիր, լաքին մէզքիւր պահստա, տիգ-գաթա վէ թէաճճիւպէ շայան, վէ պիզէ ա-յիտ օլարագ պիր ճիւմլէ վարտրը քի, անրն ճէվապրնը վիրմէք էլզէմիյէթտէն տիր։

Յամանակտա պիզէ այիտ օլարագ շէօյլէ, օլ հոֆրա էզբան Ա՝ուրգայա, Մօմճեան Մէսէ-լէսինէ Պէկեան Յադէոս աղա, 5—6 էերդէ ըէ-ֆէրէ-ը էնդէրմէշ օլտուգդան պաշգա, տէյի եա-զըմըշ իտի։

Ինսան էվլատը քէնտի ֆիքրինի գարշը-սընտաքինէ պիր լիսան իլէ անլաթտրմայա մէճպուր տուր, վէ հէր լիսան իսէ լուղէթ-լէրտէն իպարէթտիր, տիմէք տիր քի, հէր լուղէթին պիր մանեասը վարտրը, մէսէլա պէ-յազա սիյահ տէնիլէմէյէճէկի, վէ տօղրու լուղէթինին, էյրի մանեասընա գուլլանըլմա-յաճաղը աշիքեար տրը. հաթթա, սէօյլէ-յիշտէն սէօյլէյիշէ տախի բէք չօգ ֆարգլար օլուպ, քիչի ֆիքրինի տօղրու վէ լայրգըյլա անլաթտրրապիլսին իչին, հէր լիսանտէ պի-բէրտէ սանաթ իճատ օլմուշ, եախօտ լիսան-լարրն թապիի սանաթը գալէմ ալընըպ, վէ պիր նիզամ թահթընա գօնուլարագ, իսմի-նէ տախի քերականութիւն չաղրըլմըշ տրը. վէ պունա տախի գանաաթ օլունմայուպ, ճիլտլէր իլէ լուղէթ քիթապլարը թէրթիպ օլունարագ, պիր պիրինէ եագրն օլան մա-նեալարրն ֆարգը տախի իյզահ օլունմուշ տուր, վէ իշթէ պիր ճահիլ ատէմին միքեա-լէմէսիյլէ, պիր էհլի քիթապէթին միքեա-լէմէսինտէ տերքեար օլան ֆարգը ազիմին քէ-րամէթի, անճագ մէզքիւր քիթապլարրն սա-յէսինտէ տիր։

Պիզ շիմտիյէ գատար, նէ՝ Ա՝արագա-տա, վէ նէ՝տէ պաշգա պիր եէրտէ, Պէկեան Յադէոս աղադրը պէնզ պու Մօմճեան Դէսէլէսինի եաղրըրան տէյի, ասլա պիր շէյ եազմըշ վէ սէօյլէմիշ օլմատրղըմրզան, Յամանակրն օլ քիւսթախլըղընա թէաճճիւպ իտէրիզ։

Ալթ թէաճճիւպ իթմէյիզ, իլա Յամա-նակա սօրարրզ քի, պու ճէսարէթի նէ՞րէ-տէն ալմըշ տրը, իսպաթը՞ նէ տիր, վէ եաղ-տրղը սէ՞հվէն օլմուշ պիր շէյ մի տիր, եօխ-սա գաստի՞ մի տիր։

Լ՝էկէր սէհվէն եաղըմըշ իսէ, թասհիհ-տիպ, օլ լագըրտըլարընը կէրի չաղըրմալարը-նը թէքլիֆ իտէրիզ. եօք էկէրչի պիր իս-պաթլարը վար իսէ, մէմնունէն կէօրմէյէ հա-զըր վէ միւնթաղըր օլտուղումուզու պէյան ի-տէրիզ։

Պու ալէմտէ կարծիք սէրպէսթ տիր, Յա-մանակ, Ա՝արագայա օլ մէսէլէնին, մէրգում Պ. Պէկեան թարաֆընտան եաղտրրըմըշ օլ-մասընա, մալիք պսլունտուղու տէլիլէրին տէրէճէսինէ կէօրէ, քէնտի ղանընը պէյան իտէպիլիր իտի, լաքին օլ վագրթտա կարծէ-լուղէթինի պէրապէր եաղմալը իտի. Պէօյլէ ոէր տիմէք իլէ, պէօյլէ օլմալըդըր ղանն էոէրէմ, վէ պէօյլէ ոէչէօրլար, տիմէնին արա եէրինտէ բէք չօգ ֆարգ վար տրը. նասըլ քի Յամա-նակ, ասլա շիւբհէ եէրի պըրագմագտըղը, Ընէէրէրէ-ը էնդէրմէշ ոէր, տէմիշ տիր, տիմէք տիր քի, էօյլէ օլտուղուն բէք ալեա պիլի-յօր իմիշ. հալպու քի պիզ պու պիլիշէրինի ալէնէն ճէրհ իտէրիզ, վէ քէնտիսէ, իս-պաթ իթմէյէ պօրճլու տուր, եօխսա քի-թապէթ մէյտանընտա, քիթապէթէ մուղա-յիր պիր գալէմ կէզմէքտէ տիր տիմէյէ, մէճ-պուր օլուրուզ։

Պիզ իրթիքեապ իթմէյիզ սէօյլէմէյէ, չիւնքի այրպ տրը, վէ քէմալէթէ մուղայիր-տիր, եօխսա պիզտէ տէյէ պիլիրիզ, ֆիլան պահսը Յամանակա եաղտրրան Մօմճեան Մկրտիչ աղա տրը, Լ՝աքին պունտան նէ՞ հասըլ օլուր, իսպաթընըզ նէտի՞ր տէյի պիր սօրան օլուր տէյի տիւշիւնիւրիւզ, վէ զանն իտէրիզ քի Յամանակ տախի էօյլէ տիւշիւն-մէլի իտի։

—Պու չարշէնպիհ կիւն Հիւնքեարպէ-յէնտիեան տէր Յովհաննէս Հայր Փարիսէ եօլճու օլմուշ տուր։

Միւմայիլէյհին եօլ մէսարիֆաթը զըմ-ընտա, քէնտույէ պիր մուավինէթ օլմագ իւզրէ, Քաղաքական ժողով ալալարընտան, պիր գաչ զէվաթ թարաֆընտան պիր գաչ եիւզ ֆրանգ հիմմէթ պույրուլտուգտան պաշ-գա, Լուսպար բաշա հաղրէթլէրի թարաֆըն-տան տախի, 400 ֆրանգ իհսան պույրուլ-տուղու, վէ Փարիստէ պուլունան չօճուգլա-ընա միւմայիլէյհ Հայրը էրմէնիճէ տէրս վիրէճէկի միւնասէպէթիյլէ, մահ պէ մահ քէնտուլէրին տախի 100էր ֆրանգ իհսան ի-տէճիքլէրի մէսմուաթտան տրը։

Ումարըզ քի միւմայիլէյհ տէր Յովհան-նէս Հայր Փարիստէ եէրլէշտիքտէն սօնրա, պաղը խայրխահան վէ տինտարան հիմմէթ ու մուավինէթիյլէ, միլլէթիմիզ պիրտէ Մա-տուռա մալիք օլուր։

—Իշիթտիկիմիզէ կէօրէ, էսէֆի տէրուն իլէ պէյան իտէրիզ քի, Շահնազարեան Կարապետ վարդապետ ճէնապլէրի, թէպտի-լի ապ իւ հավա նիյէթիյլէ, Իսկէնտէրիյէ կէլէպ, պիր գաչ այ տախի օրատա գա-լաճագ, վէ պիզզարուր Էրզրգաղունդուն պիր իքի այ թէվգրք գըլընմասը լաղմ կէլէճէք իմիշ։

Ինշալահ միւմայիլէյհ վարդապետ ճէ-նապլէրի, քէսպի իֆագաթ իտէրէք, պիզիմ իլէ պէրապէր, քեաֆֆէյի տօսթլարընընը, պայիսի մէսէրրէթի օլուրլար։

—Կիրիտտէ չէնտ ֆամիլիա Հայ պուլու-նուպ, վէ պիրտէ քահանալարը պուլունմագտէ իտի յսէտէ, մէրգում քահանայ ալթը եէտի նէֆէր գըզ էվլատ սահիպի օլտուղունտան, բէնչէյի ղարուբէթտէ պուլունմասը հասէպիյ-լէ, տէրտինէ միլլէթմէէն պիր չարէ պուլմագ նիյէթիյլէ Խրթանպօլա կէլմիշ, վէ իւմիտ իլէ եաշամագտա իքէն, պու բէնճէմպիհ կի-ճէսի, ալմի տարի պագա իյլէմիշ տիր։

Լուսահոգի քահանանրն իյի պիր զաթ օլ-տուղու սէօյլէնմէքտէ օլուպ, վէ էօքսիւզէ-բինին իսէ, շիմտի տէհշէթամիզ պիր հալէ տիւշար օլաճաղը շիւբհէտէն միւսթաղնի օլ-տուղունտան, ումարըզ քի Կրօնական ժողով, զէվաթը խայրխահանրն բիրգաթի ուշֆգա-թընը տավէթ իլէ, մէրգուման պիշարէկեանը գայրրմագ ֆաղիլէթինի իճրա, վէ վաճիպէ-յի զիմմէթինի էտա իտէր։

ԵԷՐ ԱԼԹԸՆՏԷ ՄԷՍՋԷՌՆ ԲՏԻՆ ՄԷԹԻԼՏԷ

Պ. Խաչատուր Յաղէպեան էսէրի օլարագ, Թալէանճատան գապա Թիւրքճէյէ թէրճէմ օլունմուշ, 433 սահիֆէտէն միւրէթթէպ, վէ Միւհենտիսեան թապիանէսինտէ պասըլ-մըշ, օգունմայա շայան պիր հիքայէ քիթա-պը տրը քի, կէրէք Մէրճանտա քիթապճը Պաղտասար աղանրն, վէ կէրէք սայիր քի-թապճըլարրն տիւքքեանլարընտա 25էր ղու-րուշա սաթըլմագտա տրը։

Մէզքիւր քիթապ պիր սէնէտէն պէրու պասըլմագտա օլուպ, վէ գարուսունտա իսէ, Ռէսչէ զատէ Յակոբ էֆէնտի իսմ ու շէրէ-ֆինէ թագտիմ գըլընտրը կէօրիւլմէքտէ իս-սէտէ, զէվալը միւթերճիմ, քէնտի էսէրի-նին թէքմիլէն վիճուտէ կէլտիկին կէսրմէզտէն էվվէլ, տէսմի էճէլտէն ճամը ֆէնայը նուշ իթմիշ օլտուղունտան, պիլմէմիյիզ քի, հի-նի հայաթլարընտա, շու էսէրլէրինի, ֆիլ հագգգա, էֆէնտիյի միւմայիլէյհ հաղրէթ-լէրինէ թագտիմ մուվաֆֆագ, վէ իհսանը ալիլէրինէ նայիլ օլապիլմիշէ՞ր միտիր, եօխ-սա օլ արզու վէ նիյէթլէրինի տախի, պիր-լիքտէ մէզարէ՞ մի կէօթիւրմիշլէր տիր։

Յագաթի, շայէտ էօյլէ տախի օլմուշ օլսա, էֆէնտիյի միւմայիլէյհ հաղրէթլէրինին, քէն-տի իսմ ու շէրէֆլէրինէ թէվֆիգան, մէր-հումուն մաթէմնաք ֆամիլեասընը, քէնտի ասարը ճէօմէրտանէլէրիյլէ բիւր թէսէլլի պույուրաճագլարը, էմէլի եղլէպտէն տիր տէ-յէպիլիրիզ։

—Պիզ շու ըուհպան կիւրուհինին կիտի-շի պիր նիզամ թահթընա վաղ օլունմալը տրը տէյի նիտա իյլէմքտէ օլուպ, վէ Կը-ըօնական ժողով տախի, զանն իտէրսին քի, ինատընա սիւքիւթ վէ իհմալ իթտիքճէ, է-սէֆի իտէճէք եէրի շուրասը տրը քի, բէյ-տերբէյ վուգուա կէլմէքտէ օլան ոյղուն-սուզ հալէր, սէօյլէտիքլէրիմիզի թաստիգ իթմէքտէ տիրլեր։

Պունտան իքի այ գատար էվվէլ պիր պահ-տա, Ազգամար Կաթուղիկոսունուն էսէֆէ շայան հալէրինի պիլտիրտիքտէն պաշգա, պա-տէհու սայիր պիր պահստա տախի, Կրօնական իշխանութիւնուն պիր նիզամ թահթընա կիրէ-ըք, էօյլէ պու Ամէն վէճակը ոէր, պու Ազգամար վէճակը ոէր տէնիլմէսինին գալգմասը, վէ քեաֆ-ֆէսինին պիր խամուր օլարագ, Խաթանպօլ Յաթրիքխանէսի իտարէսի թահթընտա պու-լունտուրուլմասը էլզէմիյէթինի, եօխսա, առաջնորդլուգլարըմըզը, պիր տիւրլիւ նի-զամընա կիրիպ, վէ էհալինին բահաթ օլա-մայաճաղը պիլտիրմիշ իտիք։

Ազգային վարչութիւն քէնտի ատէթի մա-լիւմէսի իւզրէ, պիզիմ պու իսխարրմըզը տա-խի, իշխեմէմզիք բէրտէսիյէ սէթր իյլէ-տի. հալ պու քի, պիր կիւն պիզիմ խալի-սէթիմիզի թանըմայա մէճպուր օլաճաղը շիւբ-հէտէն միւսթաղնի իտի։

Իշթէ պու տէֆա Ա՝ատան ալտրղըմըզ մալիւմաթա նազարէն, Ազգամարտաքի Կա-թուղիկոսանը, սայիր եպիսկոպոսլար վէ էհալի հօշնուտ օրմատրզընտան, օրատա պու-լունան Խաչատուր եպիսկոպոսու, վէ եախսա Յակոբոս եպիսկոպոսու Կաթուղիկոս իմմէ-յէ գալգըշմըշլար, վէ պէլքիտէ շիմտիյէ գատար իճրասը օրմուշ պիթմիշ տիր։

Հու հավատիս Ա՝ան իշինտէ թէվաթուր պուլտուգտա, մէզքիւր ույղունսուզ նիյէ-թին իճրասընա, հիւքիւմէթ մարիֆէթիյլէ մումանաաթ օլունմասը, պաղըլար թարա-ֆընտան միւրատ օլունմուշ իսէտէ, պաղը նուֆուզքեար զամլարրն տախի, կիպլիտէն մէտխալի պուլունտուղու շիւբհէ օլունտու-ղունտան, թարիխի մէքթուպա գատար պիր իճրա կէօրիւլէմէմիշ տիր։

Իշթէ Կրօնական ժողով, վէ պիւթիւն միլլէթիմիզէ պիր էօլու տահա, հէման կէօղ-լէրինտէ եաշ գալտրգճա աղլասրն տուրսուն։ Զի՞ չարէ քի, պօշ եէրէ աղլամագտան պիր շէյ հասըլ օլմազ, ինսան օլան, հեռոպէս (ագրպէթէնտիշ) օլմալը, վէ պիր ֆէնա-լըզըն էօնիւնիւ, զուհուրինտէն էվվէլ ալմա-լը տրը։

Ոչանն իտէրիզ քի, Ազգամար վիճակրնը նիզամընա դոյմագ իւզրէ, Ա՝արչութիւն թա-րաֆընտան, Ա՝ան առաջնորդու Իգնատիոս եպիսկոպոսա թէնպիհ օլունմուշ իտի. հալ պու քի, միւմայիլէյհ եպիսկոպոսուն օրայը նիզամընա գոյապիլմէսի շէօյլէ տուրսուն, պիզզաթ քէնտի վիճակը իտարէսինէ տախի միւգթէտիր օլմատրզը աշիքեար իտի։

Էէնէտէ 150 սաաթ տիւշինիւպ վէ չա-լըշարագ, պիր միլլէթին բուհանի վէ ճիսմանի իտարէսինի տեր իւհտէ իտէն պիր Ա՝արչու-թիւնուն, պունտան զիյատէ պիր շէյ եաս-մայա վագրթ պուլամայաճաղը շէմն կիպլի նիւմայան տրը։

—Պիր միլլէթտէ էն զիյատէ տիգգաթ ի-տէճէք մատտէ, նիքեահ մատտէսի օլտուղու հալտէ, պիզտէ իսէ, շու նաղիք վէ միւհիմ մատտէյէ, հէման ասլա տիգգաթ օլունմա-յարագ, պիր թագըմ ճահիլ բաբասլարրն էլինտէ գալմըշ, վէ հէր կիւն հէր սաաթ էնվայի ֆէնալըգլար զուհուրա կէլմէքտէ իտի։

Կրօնական ժողով իհմալ ույգուսունտա պուլունտուղու հալտէ, կէչէն սէնէ, օլ պա-պտէ տիգգաթը լաղմէսինի տավէթ իյլէտիյ-տիք, հալ պու քի, պիր իլլէթ ֆանիրէնա օլմայա պաշլամազտան էվվէլ, էմրի պասիրէթէ բիա-յէթ պիրլէ, էօնիւնիւ ալմագ պիզիմ ատէթի-միզտէն օլմատրզընտան, շիմտիյէ գատար պիր իճրա կէօրիւլէմէմիշ իտի։

Յաշրալարտա զուհուրա կէլէն նիքեահճա ույղունսուզլուգլար շէօյլէ տուրսուն, պիզզաթ Խաթանպօլտա, վէ եալընը Պէշիքթաշտա, պու պիր գաչ այ միւտտէթ իշինտէ, իւչ քի-շինին, զաթէն զէվճէլէրի վար իքէն, պիրէր տէֆա տահա էվլէնտիքլէրի իշտիրմիշ, վէ կէչէն հաֆթատան պէրու, Կրօնական ժո-ղով թարաֆընտան, լաղմ կէլէն ադիգգաթ ու շիտտէթ իճրայէ պաշլայարագ, հաթթա կէչէն կիւնէր, մէրգումանտէն պիրիսինի պը-սակ իթմիշ օլան թաշրալը պիր իսխիյար բաբաս Փրկիչէ իլգա օլունմուշ տուր։

Մէրգուման իքի նիքեահը իւչ քիշիտէն իքիսինին Փրկիչտէ հապս օլումասը իշտիրմիշ իսէտէ, պիրիսինին շու ճէզատան արի գալ-տրղը տախի իշտիրմիշ տիր։ Խիւչիւնիւն ճիւն-հասը պիր սուրէթտէ օլտուգճա, պիրիսինին խարիճտէ գալմասը, հէր նէ գատար թէաճ-ճիւպէ շայան, վէ թարաֆկիրլիք օլմուշ տուր կիպի սոյի զանն օլունմագտա իսէտէ, Ազ-գային Ա՝արչութիւնուն, պէօյլէ պիր նաղիք վագրթտա, թարաֆկիրլիք իթմէսինէ գօլայ-ճա ինանամատրղմըզտան, շիմտիքի հալ, էլպէթթէ պիր սէպէպ մէպնի օլմասը տրը տէյէրէք, սիւքիւթի իթթիֆաղ իտէրիզ։

Մէրգուման իւչ քիշիտէն իքիսինին, ղէվ-ճէլէրինճէ տէրքեար օլան ահվալ ու միւնա-զաալարընը պիլմէյիզ, լաքին պիրիսինին հա-լինճէ պիրաղ մալիւմաթըմըզ օլտուղունտան, օլ պապտէ պիր գաչ լագըրտը սէօյլէմէյի միւնասիպ կէօրիւրիւզ։

Շէօյլէքի մէրգում իլէ զէվճէսի, վէ տա-հա սահիհի, եկեր սէհվիյաթըմըզ եօք իսէ, գայրն վալիտէսի պէյնինտէ, իքի սէնէտէն պէրու ատէմի իմմիթիզճ պուլունմաղին, ղէվ-ճէսի վալիտէսի էվինտէն պիրի կէլմէզ, վէ մէրգում տախի, գայրն վալիտէսի էվինէ կիթ-միք իսթէմէզ իմիշ։

Շու քէյֆիյէթ Պէշիքթաշ Խաղական

խորհուրդունուն մալիւմու օլտուգտա, պիր վագրթի այրըճա գալմալարընա գարար վերմիշ, պատեհու մերգում զէվճէսինի իսթէմէյ գալգըշմըշ, վէ մուհաբէմէսինէ պագըլըգտան սօնրա, զէվճէսի քէնտույէ թէսլիմ օլունմատըը թագտիրտե, պաշգա պիր զէվճէ տահա ալաճաղընը իլանէ չըգըշմըշ, վէ հաթթա շու խուսուս Խաթրիքխանէնին տախի մալիւմու օլմաղին, մերգում Խաթրիքխանէյէ ճէլպ օլունմուշ, սեօյլեթտիրիլմիշ, վէ Նիյեթի ֆասիտէսի անլաշըլմըշ իսէտե, պիր տիւրլու միւսքիթ պիր ճէվապ վերիլէմմիշ. շէօյլէ քի, մերգումուն զէվճէսի, պիր դաշ տէֆա Խաթրիքխանէյէ չաղըրըմըշ իսէտե, հեր տէֆասընտա տախի պիրեր էօզը պէյանիյլէ, կէլմէմիշ, վէ Խաթրիքխանէ տախի լաղամ կէլէն շիտտեթի իպրաշ իթմէտիկինտէն, մերգում տախի էմնալենտէն ճէսարէթ ալարագ, թէքբարէն էվլէնմէյէ ճիւրաթ իթմիշ տիր։

Շիմտի էսէֆ վէ թէաճճիւպ իտէճէք եէրի շուրասը տըր քի, մերգումուն շու խապասաթա ճէսարէթինէ սեպեպ, պիրինճի զէվճէսի, վէ իքինճի Կրօնական ժողով թարաֆընտան վերիլմիշ իքէն, մերգում մահպէսէ իլգա օլունուպ, զէվճէսի իսէ, բահաթճա իանէսինտե օթուրարագ, Կրօնական ժողովուն կէվշէքլիյի իւզերինէ կիւմէք պուլունմուշ տուր։

Իմտի սօրարը՝ քեաֆիֆէյի հագգանիյէթշինասլարա, գապահաթլընընն պիսյիւկիւ սերպէսթ պըրագըլըպտա, քիւչիւնիւն թաղեիգ օլունմասը, բէվայի հո՞գգ մը տըր։

Իշպու նիքեահ մատտէսի հագգընտա, սայիր տիգգաթէ շայան սեօյլեյէճէքլէրիմիզ վար իսէտե, եէրիմիզ միւսաատէ իթմէտիկինտէն, տէֆայի ալսերբ թէբք իտէրիզ։

Շու իւշ ատէտ չինթէ նիքեահ տախի Պէշիքթաշտա վուգու պուլմուշ օլուպ, վէ պու գատար տախի ազամէթ քէսպ իթմիշ օլտուղու հալտե, Մասիս ղաղէթասընտա, օլ խուսուստա, շիմտիյէ գատար հիչ պիր պահս կէօրիւլէմէմէսի, պիղճէ աղ թէաճճիւպ իտէճէք պիր շէյ տէյիլ տիր։

—Մօմճեան Մկրտիչ աղանընն, մէմուրիյէթինտէն տէֆ օլունմասը զըմընտա, Բաղաքական ժողով թարաֆընտան, Նէլէմտից հոգաբարձութիւնա էմիրնամէ եաղըլտըղընն, հալ պու քի մերգումուն տէֆ օլունմատըգտան պաշգա, Նշանտուութիւն հասըլաթընընն տախի մերգումա թէսլիմ օլունմայա պաշլատըղընն, վէ պիր դաշ կիւնտէն պերու, կէլմէմէքտե պուլունտուղուն պիլտիրմիշ իտիք. հալ պու քի, պու հաֆթա իշլեթտիկիմիզէ կէօրե, մերգում մէմուրիյէթինտե պագը պուլունտուգտան պաշգա, մէզբիւր նշանտուութիւն հասըլաթընընն տախի, հալեա քէնտույէ թէսլիմ օլունմագտե օլտուղու, Բաղաքական ժողովուն մալիւմու օլմաղին, պու հաֆթա թէքբարէն, վէ թէէքիտլի օլարագ, քէնտի գարար ու էմրինին իճրասը զըմընտա, մէզբիւր Հոգաբարձութիւնա պիր էմրինամէ տահա եաղըլմըշ տըր, լաքին իթաաթ օլունմուշմու տուր, եօխսա եինէ գուլագ արգասընա աթըլմայա ճիւրաթ իտիլմի՞շ մի տիր, հէնուզ մալիւմումուզ օլմամըշ տըր։

Ամենագ պու գատար տէլիլէր մէյտանտե օլտուգճա, մէզբիւր Հոգաբարձութիւն թարաֆընտան, աշըգտան աշըգա Մկրտիչ աղայա թասահուպ օլունմագտա տըր տիմէյ, վէ մերգումուն գապահաթը օլմասընա եիւզտե տօգսան շիւբհէ իթմէյէ, սէլահիյէթ քէսպ իտէրիզ. զերա էկէրչի մերգում սալիհ օլմուշ օլսա իսի, նէ՛ Նէլէմտից հոգաբարձութիւն պու մերթէպէ թարաֆկիրլիք վէ իթաաթ սըզլըգ իտէր իսի, վէ նէ՛տե Մկրտիչ աղա պու տէրէճէ ինատճըլըգ իսիպ, վէ վագար ու ճէնապ տէնիրէն շէյի պէր թարաֆ իտէրէք, պէօյլէ թէֆթիշ վէ թէճէսսիս թահթընտա պուլունտուղու հալտե, մէմուրիյէթինէ տէվամ իտէպիլիր իսի։

Էյէ Բաղաքական ժողով թարաֆընտան զուհուրա կէլմէքտե օլան սապը ու միւսամահա, Նէլէմտից հոգաբարձութիւն թարաֆընտան մէյտանէ կէլէն իթաաթսըզլըգտան, տահա զէյատե թէաճճիւպէ շայան տըր. զերա տէյիլ էօյլէ պիր մուազամ մէճլիս, իլլա պայաղը պիր ատէմ տախի, քէնտի մայեէթինտե պուլունան պիրիսինին իթաաթսըզլըղընա, պու գատար թէհամմիլ իթմէսի, նատիրէն կէօրիւլմիւշ պիր շէյ տիր։։

—Ամմաշ վանքը ասարընտան գարագ, կէչէնտե բունիւմայի զուհուրինի պէյան իթտիկիմիզ 6430 նամ բիսալէյի միֆիտենին, իքինճի վէ իւչիւնճիւ բիսալէլերի տախի, պու տէֆա կէօրիւլմիւշ տիւր։

Ամմաշ միաբանութիւնուն շու զայրէթի վէ շու էսէրի, վագաա մէմնունիյէթէ ու շիւբրանիյէթէ շայանտըր, լաքին շիմտիքի հալ եալընըզ պիր քիւչիւք միւթալաամըը պէյան իլէ, մուվաֆֆագաթա հիմմէթլէրինի տավէթ իտէրիզ. եանի, սայիր պահսլար սըրասընտա, Ամմաշ վանքընընն մէքթէպլերի, քիլիսէլէրի, ախոռնիթալարը, ատէթլէրի, վէ ատապ ու թէրպիյէլերի հագգընտա տախի մալիւմաթլար վերիպ, վէ օլ խուսուսլարտա իսլահաթը լաղմէյի տախի նասիհաթ վերսէլէր, զանն իտէրիզ քի, տահա զէյատե վաճիպէյի զիմմէթլէրինի էտա իթմիշ օլուրլար։

—Ռումլարընը վէ Դէհուտիլէրին եասագճըլարընընն, նէվթարդ վէ եէքթարդ պիր գըյաֆէթ կիյինմէքտե օլտուգլարը հեր քէսէ մալիւմ օլմաղին, պիղիմ եասագճըլարընը տախի, էսկի գըյաֆէթլէրինին պիր կիւղել գըյաֆէթէ թահվիլ օլունմասը մէմուլտան պուլունմագտա իքէն, պու տէֆա իճրասը կէօրիւլմիւշ տիւր. շէօյլէ քի եագալարընտա, իքի թարաֆը պիրեր բարչա կիւմիւշ իւզերինտե թիւրքճէ վէ էրմէնիճէ, Դրմենի Խրիմեանէ եասագճըսը եաղընը օլուպ, պաղը եէրլերի կիւվեզ գայթան զիհլի սեթրի վէ բանթալան կիյմիշլեր, վէ պէլլերինէ տախի քէզալիք կիւվեզ բէնքտե պիրեր գուշագ գուշանմըշլար տըր,

Մերգումանընը շու էլպիսէսինին տէյիշիլմէսի հեր նէ գատար միւնասիպ կէօրիւլմիւշ իսէտե, միլլէթին շիմտիքի հալ էօյլէ շէյլերէ վարա վերմէյէ վագթի օլմատըղընտան, պիլա իճրա գալմագտե իքէն, միլլէթ զայրէթի չէքէն զաթընը պիրիսինին, քէնտի քիսէսինտէն մէզբիւր էլպիսէլերի եաբարարագ իհտա իթմիշ, վէ շայանը մէտհ ու թէշէքքիւր պուլունմուշ իտուկի իշիտիլմիշտիր։

—Պրուսատա պուլունան Հռոմէական Հայլարընը, եէնիտէն ինշա օլունմագտա օլան մէքթէպլերինէ պիր մուավենէթ օլմագ իւզրէ, թարաֆը հազրէթի փատիշահիտէն, 30 պին ղուրուշ իհսանը շահանէ պույրուլմուշ տուր։

—Ցիւնքի կիւն Հար Սանճագ թարաֆընտան եինէ էսէֆէնկիզ խապերլէր կէլմիշ իսէ տե, տեհշեթլու միւսաատ իթմէտիկինտէն, կէլէճէք տեֆայէ թէրը իտէրիզ։

—Իշլեթտիկիմիզէ կէօրե, բենճէմպիհ կիւն Բաղաքական ժողով թէճճիմիւ իթմիշ իսէտ, Խրրմեան Մկրտիչ վարդապետին իսթիֆա իթմիշ օլմասընը իշիտէն վէ տիւչարը մէյեուսիյէթ օլան Մուշուլարտան 100 դատար քէսան, մէճլիսէ կիտիպ չաղրըշմըլար, պաղրըշմըշլար, վէ մութլագ սուրէթտե, պուրատա պուլունան պէշ նէֆէր վարդապետլերին, պիր տախի վանքլարընա կէօնտերիլմէսինի իսթիտա իթմիշլեր տիր։

Սէօղտե Արբազան պատրիարք Հայր Հազրէթլերի, Խրրմեան ճէնապլերինէ, իսթիֆասընը կերի ալտրմայա սեօզ վերիպ, վէ մէճլիս տախի, մերգուման պէշ վարդապետլերին Մուշա կէօնտերիլմէյէճէկինի վատ իթմիշ տիր։

—Պիլ զաթէն միլլէթճէ էսէֆէնկիզ վէ տէհշեթամիզ պահսլար եաղմագտան նէֆրէթ կէթիրմիշ օլտուղումուզ հալտե, օգույանլարտան նիչէլէր տախի, տիւչարը մէյեուսիյէթ օլմագտե օլտուգլարը պէյանիյլէ, թէշէքքի իթմէտե օլտուգլարընան, միլլէթճէ իյի պիր հավատիս պիլէն վէ իշդատէն վար իսէ, թարաֆըմըզա պիլտիրմէսինի րէճա իտերիզ։

—Օնրատան Խաթրիքխանէյէ կէլէն թէլէկրաֆա նազարէն, Ամթամարտա Լուսաւորիչ եպիսկոպոսու Կաթուղիկոս իթմիշլեր, վէ էվվելքի Կաթուղիկոս տախի գուրշուն իլէ վուրուլմուշ էօլմիշ իսէտե, թաֆսիլաթը պիլտիրիլմէմիշ տիր։

Կասըլ քի տէտիք, իշթէ իհմալընը վէ վաղիֆէսիզլիյին պիր մէյվէսի տահա։

Ալա՞հ վիրէյտիտե, պիր գաչ կիւնտէն սօնրա, շու շիմտիքի եէնի Կաթուղիկոսուն տախի վուրուլտուղուն իշի՞թմէյէյտիք։

—Նիյտէտե քեային Ռումմանասթըրընտաքի հաճի Լֆենտինին, պիր Հայ տելիգանլըսը ճէնազէսի հագգընտա զուհուրա կէլէն հարաբեաթը նահէմվարէսի զըմընտա, Ընաթօլու նամ զաղէթայի միւթէպէրին 740 ընճը նիւսխէսինտե տերճ օլունան պիր պահսը միֆիտ հագգընտա, թէշէքքիւրի ածիզանէմիզի իլհար իտերիզ։

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ՀԱՎԱՏԻԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՏԷ

Կէմլէյիք թէրսանէսինտե պիր միւտտէթտէն պերու տերտէսթի ինշա օլան Մէրիխ վէ Իւթարիտ նամ գօրվէթ վաբօրը հիւմայունլար, պու քէրրե բէսիտէյի հիւսնի խիթամ օլարագ, կէչէն բաղար կիւնիւ, Օ.ամթը շիվքէթսիմաթ հազրէթի բատիշահի Իզմիտե թէշրիֆի ալիյի ճէնապը ճիհանտարիլերի էսնասընտա, թէրսանէյի մէզբիւր գուտումը մէալի մէլզումը շէհրիյարիլերիյլէ բէվնագ բիրա պույրուլտուղու հալտե, մէզբիւր գօրվէթլեր, լուսի տերեայէ թէնղել օլունմուշ տուր։ ՃԷՐԻՏԷ

—Միճէտտէտէն թէշքիլ պույրուլան վիլայէթի թունա վալիսի տեվֆէթլու Միւտհէթ բաշա հազրէթլերի, իշպու բէնճէմպիհ կիւնիւ, Գարա նամ վաբօրը հիւմայունա բաքիպէն, տեր Սեատեթտէն հարէքէթ, վէ մէրքէզի մէմուրիյէթլերի ճանիպինէ ազիմէթ իյլէմիշլեր տիր։ +եղ

Հու եէնի վիլայէթ իտարէսի ուսուլի մուհասսէնաթը կէօրիւլտիքտե, Ընատօլունուն տախի պիր գաչ վիլայէթէ թագսիմիյլէ, միւշարիէյհ Միւտհէթ բաշա կիպի էհլի խսթիգամէթ վէ սահիպ լիյագաթ զաթլար վալի նասպ ու թայեին պույրուլուպ, վէ Նիչէ Խսթանպօլա միւրաճաաթ օլունմասը իճապ իտէն մէսալիհին, անլէրին նէզարէթի ճէլիլէսի թահթընտա օլարագ թէսվիյէ օլունաճաղը տախի հավատիսաթը իսպրիյէտէն տիր։

—Մէօթահհեատան թարաֆըմըզա եաղըլտըղընա կէօրե, սեպտեմբեր 24 տէն պաշլայարագ իւչ կիւն իւչ կիճէ եաղմուր եաղըպ, վէ հոկտեմբեր իպթիտասընտա ախշամըն սաաթ եարըմընտա աբանըզ պիր շիտտեթլի եաղմուր վէ շիմշէք պաշլատըգտան սօնրա, ֆէվգ էլ ատե պիր կիւրիւլտիյլէ պիր սաաթ միւթէմատի տօղու եաղմըշ, գըրըմատըգ ճամ գալմամըշ, հեր քէս գօրգմայա վէ ֆէրեատ իթմէյէ պաշլամըշ։

Ֆէրտասը կիւն իշիտիլտիկինէ կէօրէ, այնի վուգուաթ, քէօյլերինտե տախի վուգու պուլտուղունան, բէք չօգ հայվան սիւրիւլերի եօլլարըն շաշըրմըշլար, վէ տօլուլար տէրէրէր իչինտե ատամ պույունտա թօբլանարագ, եիկիրմի տէօրթ սաաթ էօյլէճէ գալմըշ իսէտե, չօգլուգ պիր քէտեր կէօրիւլմէյիպ, վէ բէնճպերլէրին բահմէթէ պէքլէտիքլերի վագրթ օլտուղունտան, սէվինէրէք թօհումլարընը էքմէյէ պաշլամըշլար տըր։

—Մըսըր վալիի վալեաշանը հազրէթլերինին բիւքիւպի վալեալերինէ մախսուս օլմագ իւզրէ, Լօնտրայա եէնի պիր վաբօր տահա սիբարըշ օլունմուշ, վէ 90 պին լիրա սարֆ օլունաճաղը թախմին օլունմագտա տըր։

—Պասլը սէրասկէրինին հիսար տիվարլարը երգըլըպ եէնիտէն ինշա օլունմագ իւզրէ օլտուղունտան, պիր թարաֆը ուչմուշ օլուպ, վէ ալթընտա գալան ամլէտէն 5 նէֆէրի էօլիւպ, վէ 9 նէֆէրի եարալանտըը մէսմուաթտան տըր։

—Իզմիր թարաֆընտան եաղըլտըղընա կէօրե, թիֆպալը, Հօշպունար վէ Հէպօթ թարաֆլարընտա տախի, զէյատեճէ բահմէթ կէլէրէք, խայլիճէ խասարաթը մուճիպ օլմուշ տուր։

—Մըսըրը Իսմլաբսիալ նամ զաղէթասընտան ալընան շու հավատիս, պու կիւնլերտե զաղէթալարտա օգունմագտա տըր։

Հապէշիստան հիւքիւմտարլարընտան պիրիսի Մըսըրա կէլմիշ, վէ Միւսաֆիրխանէ նամ սէրայտա իգամէթ իթտիրիլմիշ տիր։

Միւշարիէյհ արապ հիւքմտար հազրէթլերի, պէրապէրինտե եալընըզ տէօրթ նէֆէր սօնրա, շու շիմտիքի եէնի Կաթուղիկոսուն տախի վուրուլտուղուն իշի՞թմէյէյտիք։

—Նիյտէտե քեային Ռումմանասթըրընտաքի հաճի Լֆենտինին, պիր Հայ տելիգանլըսը ճէնազէսի հագգընտա զուհուրա կէլէն հարաբեաթը նահէմվարէսի զըմընտա, Ընաթօլու նամ զաղէթայի միւթէպէրին 740 ընճը նիւսխէսինտե տերճ օլունան պիր պահսը միֆիտ հագգընտա, թէշէքքիւրի ածիզանէմիզի իլհար իտերիզ։

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ՀԱՎԱՏԻԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՏԷ

Կէմլէյիք թէրսանէսինտե պիր միւտտէթտէն պերու տերտէսթի ինշա օլան Մէրիխ վէ Իւթարիտ նամ գօրվէթ վաբօրը հիւմայունլար, պու քէրրե բէսիտէյի հիւսնի խիթամ օլարագ, կէչէն բաղար կիւնիւ, Օ.ամթը շիվքէթսիմաթ հազրէթի բատիշահի Իզմիտե թէշրիֆի ալիյի ճէնապը ճիհանտարիլերի էսնասընտա, թէրսանէյի մէզբիւր գուտումը մէալի մէլզումը շէհրիյարիլերիյլէ բէվնագ բիրա պույրուլտուղու հալտե, մէզբիւր գօրվէթլեր, լուսի տերեայէ թէնղել օլունմուշ տուր։ ՃԷՐԻՏԷ

—Միճէտտէտէն թէշքիլ պույրուլան վիլայէթի թունա վալիսի տեվֆէթլու Միւտհէթ բաշա հազրէթլերի, իշպու բէնճէմպիհ կիւնիւ, Գարա նամ վաբօրը հիւմայունա բաքիպէն, տեր Սեատեթտէն հարէքէթ, վէ մէրքէզի մէմուրիյէթլերի ճանիպինէ ազիմէթ իյլէմիշլեր տիր։ +եղ

Հու եէնի վիլայէթ իտարէսի ուսուլի մուհասսէնաթը կէօրիւլտիքտե, Ընատօլունուն տախի պիր գաչ վիլայէթէ թագսիմիյլէ, միւշարիէյհ Միւտհէթ բաշա կիպի էհլի խսթիգամէթ վէ սահիպ լիյագաթ զաթլար վալի նասպ ու թայեին պույրուլուպ, վէ Նիչէ Խսթանպօլա միւրաճաաթ օլունմասը իճապ իտէն մէսալիհին, անլէրին նէզարէթի ճէլիլէսի թահթընտա օլարագ թէսվիյէ օլունաճաղը տախի հավատիսաթը իսպրիյէտէն տիր։

—Մէօթահհեատան թարաֆըմըզա եաղըլտըղընա կէօրե, սեպտեմբեր 24 տէն պաշլայարագ իւչ կիւն իւչ կիճէ եաղմուր եաղըպ, վէ հոկտեմբեր իպթիտասընտա ախշամըն սաաթ եարըմընտա աբանըզ պիր շիտտեթլի եաղմուր վէ շիմշէք պաշլատըգտան սօնրա, ֆէվգ էլ ատե պիր կիւրիւլտիյլէ պիր սաաթ միւթէմատի տօղու եաղմըշ, գըրըմատըգ ճամ գալմամըշ, հեր քէս գօրգմայա վէ ֆէրեատ իթմէյէ պաշլամըշ։

Ֆէրտասը կիւն իշիտիլտիկինէ կէօրէ, այնի վուգուաթ, քէօյլերինտե տախի վուգու պուլտուղունան, բէք չօգ հայվան սիւրիւլերի եօլլարըն շաշըրմըշլար, վէ տօլուլար տէրէրէր իչինտե ատամ պույունտա թօբլանարագ, եիկիրմի տէօրթ սաաթ էօյլէճէ գալմըշ իսէտե, չօգլուգ պիր քէտեր կէօրիւլմէյիպ, վէ բէնճպերլէրին բահմէթէ պէքլէտիքլերի վագրթ օլտուղունտան, սէվինէրէք թօհումլարընը էքմէյէ պաշլամըշլար տըր։

—Մըսըրը

կի, բէք չօգ տէֆա կէօրիւլմիշ վէ իշլտիլ-միշ մէվատտէն տիր։

Պու կիւնլէրտէ, էօյլէ պիր վուգու�թէն տախի Պրուսատա վուգուա կէլտիկի, Պուրիէ տ'Օրիանտա օգունմուշ տուր. Հէյլէ-քի, Իսլամին պիրիսի, չօճուղու պէրապէր օլտուղու Հալտէ, Եէհուտի մահէլէսինտէն կէչէր իքէն, հէր նասըլ իսէ, չօճուգ հա-նընտան սավուշուր վէ ղայպ օլուր։ Մէր-գում, պէսպէլլի քեամիլէն, Եէհուտիլէր գաբաթտըլար սույի զաննընա զահիպ օլա-րագ, կիտիպ հիւքիւմէթի մահէլլիյէյէ թէ-շէքքի իտէր։ Պաւաս Պաշը պունու իշլիթ-տիկի անտէ, պիր պէօլիւք զապթիյէ աղա-րագ, տօղրու չօճուղու ղայպ օլտուղու սօ-գագլարա գօշար, վէ պիր էթմէքճի տիւքեա-նընտա օթուրարագ գօնուշմագտա օլան իքի Եէհուատէն պիրիսինին տիկերինէ "Օլ էշ ղանէն պէնդէ ուէր" տէտիկինի իշլտիր. վէ քէնտիսի տախի չօճուղուն բէտերինին իթի-գատընտա պուլունտուղունտան, մէրգում Եէհուտինին օլ լագըրտըսը իւղերինէ պիւ-թիւն պիւթիւն շիւբհէյէ զահիպ օլարագ, մայէթինտէ պուլունան զապթիյէլէրէ, պի-չարէ Եէհուտիլէրի թուլթտուրուր վէ պաղ-լաթտըրը, պու արատա գըլըճ արգասըյլա վէ սօբա իլէ տայագ բաթըրթըսը տախի էք-սիք օլմազ։ Պաւաս Պաշը պու գատարա տախի գանաաթ իթմէք իսթէմէտիկինտէ, պիր թագըմ Եէհուաի էվէրինէ տախի կի-րէր, վէ "Իսլամ չօճուղունու քիմ չաղը" տէյի սօրարագ, գարը, էրք'ք վէ չօճուգ, բասթ կէլտիկինէ, այնի մուամէլաթտէ պու-լունուր, վէ այնի հարաքէթի իճրա իտէր։

Պու թէտպիր վէ պու հարէքէթ իւզրէ մէրգում Պաւաշ պաշը, սայիր շիւբհէ իթ-տիկի Եէհուտի էվէրինի տախի արամագ նի-յէթիյլէ, սօգագլարը տօլաշմագտա իքէն, արգասընը տիվարա վէրմիշ օլտուղու Հալտէ, վէ պաղ՝ տէյի աղամագտա օլան պիր Իսլամ չօճուղունու կէօրիւր, վէ Եէհուտիլէր սանա պիր շէյ եաբտըլա՞ր մը տէյի սօրար իսէտէ, չօճուգտան հաշ՝ ճէվապընը ալտըղընտա, տէրեայի խէճալէթէ տիւշէր։

Պագալըմ էօյլէ պիր թէտպիրսիզ ատէմ, մէմուրիյէթինտէ պագը գալապիլէճէ՞քմիտիր։

—Ճուրնալ Իզթայէլիթտէ, Իսթանպօլ Եէհուտիլէրի, 75 սէհիմտէն իպարէթ օլուպ, վէ պէհէր սէհիմի 52 ատէտ Ինկիլիզ լիրա-սը օլտուղու Հալտէ, պիր շիրքէթ թէշքիլ իտիպ, Լվրօպա ուսուլի իւզրէ պալըգ ավճը-ըղը իթմէք նիյէթիյլէ, 4 պին Ինկիլիզ լի-բասընա, քեաֆիֆլի լէվազիմաթը, վէ իքի գրթա տախի սանտալարը պէրապէր օլարագ, իքի գրթա վաբօր սաթընը ալըպ, վէ պու սա-լը կիւնտէն պէտէն, Իզմիր քէօրֆէզինտէ իճրայէ պաշլամըշ օլտուգլարը օգունմագտա տըր։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Լվրօպա հավատիսաթը հագգընտա, սա-լը կիւնիւ սէջլէտիքլէրիմիզէն զիյատէ մի-հիմ պիր շէյ կէօրէմէմիշիզ տիր։

Լվրապա ղազէթալարը, սեպտեմբեր 15ի մուգավէլէսինէ վէրտիքլէրի մանեալար իլէ սիւթունլարընը տօլտուրտուգլարը հալտէ, Պէրլինտէն Կազէթ տը Պոլոնեզյա տախի շու մաէլտէ պիր մալիւմաթ վէրիլմիշ տիր։

Կէչէն սէնէ պու վագըթլարտա, Ֆրանսա իմբէրաթօրու հազրէթլէրի, Լվրօպա աէվ-լէթլէրինէ, պիր գօնկրէ մէճլիսի թէքլիֆ իթմիշ, վէ ըոսյի գապուլիյէթէ պուլամատը-ղընէ կէօրէրէք, սիւքիւթի իթթիֆաք իթ-միշ իտի։

Կիւյա մէզքիւր մուգավէլէտէն էվվէլ, իմ-բէրաթօրու միւշարիլէյհ հազրէթլէրի, մէզ-քիւր գօնկրէ թէքլիֆինի եէնիտէն մէյտանէ աթտըգտա, հէր տէվլէթտէն զիյատէ, Լվս-թրիա տէվլէթի թարաֆընտան մումանաաթ կէօսթէրիլտիկին կէօրտիւկիւնտէն (չիւնքի Լվսթրիա, թապիաթիյլէ Ինթալա, վէ պի-նաէն ալեյհ Ա՝էնէտիկ մէսէլէսի տախի օր-թայա կէլէճէք տիր տէյի գօրգմուշ տուր), նիսպէթինէ, մէզքիւր մուգավէլէ քէյֆիյէ-թինէ գարար վէրմիշ տիր։

Մէզքիւր մուգավէլէ մատտէսի, Լվսթ-րիանընը, գօնկրէտէն զիյատէ մէրագընա թօ-գունտուղունտան, պէլքի Ա՝էնէտիք հագ-գընտա գօնկրէտէ վէրիլէճէք գարար. Լվսթ-րիա իչին տահա աղ տէրէճէտ խաթարէն-կիզ օլուր իւմիտիլէ գօնկրէյէ հէվվէսքեար պուլունմայա պաշլամըշ, վէ ՌուսիանընթէվվասսուԹունա միւրաաճաաթ իթմիշ օլ-տուղունտան, Մ. Պիզմարգ ճէնապլէրինին փարիսէ վուգու պուլան սէյլահաթլարը տա-խի, շու սէպէպէ մէպնիտիր տէնիլմէքտէ տիր։

Պիր թագըմ Ռաբա թարաֆտարը ղազէ-թալար, սեպտեմբեր 15ի մուգավէլէսինտէն քէնտուլէրինէ ֆայիտէլի մանեալար չըգար-մագտա իքէն, փարիստէ մէզքիւր մուգավէլէ-նին վիճուտէ կէլմէսինէ պաշ մուրախաս պու-լունան Մ. մարքի Ռէբօլի Միլան շէհրինէ կիթտիկինտէ, պիր նութգ սէօյլէմիշ, վէ մէզ-քիւր նութգտա պուլունան պագը ճիմլէլէր, մէզքիւր ղազէթալարընը օլ իւմիտլէրինի տա-խի մահվ իթմիշլեր տիր։

Մէզքիւր ճիմլէլէրտէն եալընըզ պիրիսի-նի պէյան իտէրիզ։

Մէզքիւր մուգավէլէ, Ինթալա հագ-գընտա պիր նիյմէթ սայըլտըգտան պաշ-գա, էմրի թէրագգը վէ մատէնիյէթի պա-պընտա տախի, թարիսլէրտէ պիր ֆիւթու-հաթ ալեամէթի օլտու տէյի իշար օլունանագ տըր... Մ-գաֆլէյէ Դեղրե-րէ միլլէթին նի-յաթ ու էֆքեարընա զէրրէճէ խալել կէ-թիրմէյէճէք տիր, վէ Ֆրանսայը քէնտի տիւշմէնլէրիմիզէ պէնտ իտէն զէնճիրին սօն հայգասընը շիքեսթ իթմիշ տիր...։

—Ընթինատա, Սահմանագրութիւնուն եէ-նիտէն թէֆթիշ վէ պաղը պէնտլէր իլավէ օլունմասը ճիհէթլէ, պաղը մէրթէպէ գըլ ու գալ պուլունմագտէ իքէն, պու տէֆա տա-խիլիյէ պաշ վէքիլի Մ. Գոմունտուրոս խա-նէսինտէն տիշարը չըգտըգտա, Կիրիտի Տի-միթրիոս Ներանղիս իսմինտէ, վէ էլլի շաղ-լարընտա ատէմին պիրիսինին, քէնտիտէն չէնտ ատըմ ուզագտա օլտուղու Հալտէ, քէն-տույէ տօղրու պիր տապանճա գալտըրմագտա օլտուղուն կէօրիւր, վէ հէմանտէմ մէրգու-մուն իւզերինէ հիճուում իտէր. վէ գօլլարընն թուլթար իսէտէ, տապանճա աթըլըր, վէ կա-գընտա օլան պիր տիվարընը, պէշ ատէտ գուր-շուն իլէ տէլենտիկի կէօրիւլիւր։

Մ. Գոումունտուրոսա պիր ֆէնալըգ իտա-պէթ իթմէտիկինտէն, մէրգումու եաթընը-ը, այագլարը ալընա ալը, վէ անինտէ միլ-լէթ ասկէրի եէթիշէրէք, էհլի ճինայէթի բարալամագ իսթէր իսէտէ, միւշարիլէյհ ճէ-նապլէրի պըրագմազ, վէ շիմտի մուհաքէմ-սինէ պագըլմագտէ պուլունուր։

—Թայմզ ղազէթասընտա օգունտուղունա կէօրէ, Լօնտրատա մուգիմ Եունան թիճ-ճարը մաղազալարընտան իւշ մաղազա, քէնտի իշլերինի տուրտուրթմուշ տուր։

—Ընթինատա միլլէթ մէճլիսի, Սահմա-նագրութիւն հագգընտա, գրալ հազրէթլէրի թարաֆընտան, իլավէսի թէբլիֆ օլունան պէնտլէրի գապուլ իթմէտիկինտէն, գրալը միշարիլէյհ հազրէթլէրինին. մէճլիսի մէզ-պուրու լաղվ իտէճէյի հավատիսաթտան տըր։

Եունան էհալիսի, գրալը միշարիլէյհ հազրէթլէրինին շու շիտտէթ վէ շու սէպա-թընտան մէմնուն օլմագտա իմիշ։

—Ղէնտէքի իսթիլալ հալեա տէֆ օլունա-մայըպ, ասըլար հէր թարաֆտա կէօրիւնմէք-տէ օլտուղունտան, Ղին հիւքիւմէթի, իքի սէնէ իչին գօնթրաթա կիրիշէրէք, ասկէրինի պիր թագըմ Ֆրանսըզ զապթանը գոման-տասընա թէսլիմ իտէճէք, վէ մէմալիքինին հէր թարաֆընը կէզտիրթէրէք, հէր եէրտէ զօրպալըզընը քեամիլէն տէֆինէ չալըշըրթա-ճագ իմիշ։

—Մէքսիգանընն էվվէլքի բէյիսի ճիւմհու-րու թարաֆընը թուլթանլար, հալեա էօթէ-տէ պէրուտէ պաշ գալըրարագ, Ֆրանսըզ ասկէրինէ գարը գօյմագտա, վէ նէնի իմբէ-բաթօրու թանրմամագ ղայրէթինտէ պուլուն-մագտա իտիյսէլէրտէ, պու կիւնլէրտէ ճիւմ-լէսինին տայիրէյի իթաաթա տախիլ օլտուգ-լարը հավատիսաթտան տըր։

—Մէքսիգատա գատընընն պիրիսի քէյֆ-սիզ օլուպ, վէ գապլըճալարա կիթմէսի լա-զըմ կէլտիկինտէն, վէ գօճասընընն սատրգլը-ղը հագգընտա իսէ ասլա շիւբհէսի օլմատը-ղընտան, էվվէրինտէ պուլունան պիր պէպլէ-մէյի գօճասըյլա պէրապէր պըրագարագ պը-րագդպ հէմմամլարա կիտէր, վէ իքի այ գա-տար օրատա գալը։

Գապլըճալարտա, մէրգումէնին խրտմէթինէ պիր կիւզել գըզ թայեին իտէրլէր։ Մէրգումէ գըզ, քէնտի քէյֆսիզինէ օլ մէրթէպէ իյի վէ տիգգաթը խրտմէթ իտէրքի, քէսպի շի-ֆա իթտիքտէն սօնրա, մէրգումէյի պէրա-պէր ալարագ քէնտի մէմլէքէթինէ կէսթիւ-րիւր. վէ հէր քեսէ մէտհ ու սենասընը օ-գոյարագ պիր չօգ մատամալարա, օլ եօլտա խրտմէթ իտիպ բարա գազանմասընը մէհիպ օլուր։

Պու հէնկեամտէ, գօճասը իլէ էվտէ պը-րագմըշ օլտուղու պէսլէմէ պէյնինտէ հա-բամաճա իշլեր տեսնմիշ օլտուղուն, պազը տէլելլեր իլէ շիւբհէ իթտիկինտէն, հիւքիւ-մեթէ գօճասընտան թէշքէքքի իտէր, վէ մու-հաքէմէլէրինէ պագըլըրգտա, գօճասընընն գապահաթը միգտարի քիֆայէ թէպէյնիւն իթտիկինտէն, շէրան պօշայա պիլմէսինէ ի-լամ օլունուր վէ պօշար։

Մէրգումէ շու տէրտի տէրունինի, արա-տա պիր քէնտույէ կէլլպ կիթմէքտէ օլան գապլըճա խրտմէթճիսինէ աշարագ, ճիւղիճէ թէսէլլի օլուր, վէ հագգրգաթէն մէրգումա գըզ տախի, "Ինշալահ տահա իյի պիր գօ-ճայա վարըրսընն տէյէրէք, տիւրլիւ թէսէլլի-լէր վէրիր։

Ըրատան ճիւղի պիր վագրթ կէչտիքտէ, խրտմէթճի գըզ պըրագդպ մէմլէքէթինէ կի-տեր, վէ թէքրարէն ավտէթինտէ, էրքէք գէյաֆէթինտէ օլտուղու Հալտէ, մատամա-սընն խանէսինէ կիտիպ պիր հէքիմ սըֆա-թըյլա, մէրգումէ իլէ կէօրիւշմէք իսթէր կէօ-րիւշիւր, վէ էօյլէ էրքէ՛ք գէյաֆէթինտէ կէզ-մէսինին սէպէպի պաշգա պիր շէյ օլմայըպ, իլա զաթէն էրքէք, վէ սանաթը տախի հէ-քիմլիք պուլունտուղուն անլաթտըրը, վէ պիր գաչ տէֆա կիտիպ կէլտիքտէն սօնրա, արզու իթտիկի թագտիրտէ քէնտիսինի նի-քահ իլէ ալաճաղընն պէյան իտէր, մէրգու-մէ տախի բաղի օլուր, վէ Նիզամ իւզրէ նի-քահլարընընրլար։

Մէրգումուն զաթէն գըզ օլտուղու վէ օլ անտէ իսէ էրքէք գէյաֆէթինտէ կէզմէքտէ պուլունտուղու զապթիյէնին մալիւմու օլ-տուգտա, էօյլէ թէպտիլ գէյաֆէթ կէզմէ-մէսի քէնտույէ իսթար օլունտուգտա, էվ-վէլքի գէյաֆէթինին եանընը օլուպ, վէ օլ անտէքի գէյաֆէթինին նիզամա մուվաֆիգ օլտուղուն պէյան, վէ իսպաթ իտէր, վէ քէնտի իշլինէ տէվամ պաշլար։

Դէյֆսիզ գատընընն էվվէլքի գօճասը, գարբսընընն շու սուրէթլէ պիրիսիյլէ եէնի-էն էվվէնտիկինի իշլեմտիքտէ, տիւրլիւ սույի զաննլարա զահիպ օլարագ, քէնտիսինտէն էվվէլ զէվճէսինին, սատագաթա խիյանէթ իթմիշ օլմասը իհթիմալի զանընտա կիտիպ հիւքիւմէթէ թէշքէքքի իտէր, վէ մուհաքէ-մէլէրինէ պագըլմայա պաշլար իսէտէ, հէ-նուզ նէ նէթիճէ հասըլ օլտուղու մալիւմ սլամամըշ տըր։

—Մէրիգատա էհլի հիւնէրին պիրիսի տէօյմէ տէմիրտէն եէնի պիր թօք իճատ իթ-միշ քի, մէզքիւր թօքուն կիւրլէսի, շիմտի-յէ գատար մալիւմ օլան թօքլարընն կիւրլէ-սինտէն բէք չօգ զիյատէ ուզաղա կիթմէքտէ իմիշ. շէօյլէ քի, պիր աղըզտա 25 լիպրա պարութ վաղ օլունտուղու թագտիրտէ, կիւր-լէյի եարբմ տագըգա զարֆընտա, օն պիր պին պէշ եիւզ օն իւշ մէթրօ ուզագլըզա աթմագտա իմիշ։

—Փարիստէ քիպար թագըմընտան պիրի-սինին իքի նէֆէր պէղայէթ կիւզել գըզլարը օլուպ, կէնճ վէ զէնկին տէլիգանընընն պի-րիսի, պիպիւք գըզ իլէ պիր վագրթ կէօ-րիւշիւպ գօնուշտուգտան սօնրա, պի վէֆա-ըընը իրթիքեապ իլէ, մէրգումէնին քիւչիւք գըզ գարնտաշըյլա իւնսիյէթէ պաշլար։

Պիպիւք գըզ քէնտի մաշուգունուն շու վէֆասըզընը իւզերինէ զեյատէսիյլէ կիւճէն-տիկինտէն, քէյֆիյէթի հալի բէտերինէ նագլ իլէ, ախընը ինթիգամ թալէպ իտէր վէ բէտերի տախի պիր կիւն տէլիգանընյը եօլտա բաստ կէթիրտիքտէ, պիր գաչ թօ-գաթ ինտիրտիքտէն սօնրա, ֆէրտասը կիւն իչին տախի տիւէլլօյա տավէթ իտէր, վէ տիւէլլօյա չըգտըգլարընա, տէլիգանընը զալէ-պէ իտէր վէ գըզընն բէտերի եօլիւր. օլ վա-գըթ գըզ տահա զեյատէ զաղապա կէլէրէք, սապըգ սէվտիկինէ պէրապէր վուրուշմագ իսթէր, հալ պու քի տէլիգանընը պիր գըզ իլէ տիւէլլօյա չըգըշմայը իրթիքեապ իթմէ-տիկինտէն բէտտ իլէ ճէվապ վէրիր։

Պունուն իւզերինէ գըզ պիր կիւն էրքէք գէյաֆէթինէ կիրէրէք, կիտիպ մէրգումու պիր գահվէ օրթասընտա պուլուր, վէ պիր գաչ թօգաթ եէրլէշտիրիր։

Տէլիգանընը գըզ իլէ պաշա չըգամայաճա-ղընն անլատըզընտան պըրագդպ գաչար։

Հիմտի գըզ, "տիւնանընն գանղի քէօ-շէսինէ գաչա, արայըպ պուլուպ վէ ինթի-գամընը ալմատըգճա, բիշինի պըրագմայա-ճաղըմ" տիմքտէ իմիշ։

— Ռօմատան եաղըլտըզընա նաղարէն, Գիւմպօ Պօրճիա նամ գաթօլիք տէլիգան-ըընն պիրիսի, պիր կէնճ Ինկիլիզ բրօթէս-թան գըզը իլէ ալեագա թէճճէրէսինի գայ-նաթմագտա իքէն, պիրտէ գըզը ալտըզը պէր-լէ, պիր մանասընը քէօշէսինէ չէքիլիր, պա-տէհու գըզընն թէյլէսի իշլիտիր քի, եէկէնի գաթօլիք սլարագ, մէրգում տէլիգանըյը ալաճագտըր. պունուն իւզերինէ կիտիպ Ին-կիլիզ սէֆարէթինէ քէյֆիյէթի խապէր վէրիր, վէ մէրգում տէլիգանընընն ճէլպինէ հիւքիւմէթ թարաֆընտան էմր օլունուր խէ-տէ, տէլիգանընը մատտէյի իշլեթտիկի պիրլէ, Սէնթ—Ընտրէ—տէ—Ա՝ալլէ մանասընընա գաչար։

Պու մանասընընն էօյլէ պիր իմթիյազը վարտըր քի, իշէրիսինէ զապթ վէ զապթիյէ կիրէմէյիպ, անճագ գարուսունտա պէքլէյէ-պիլիր, վէ օրայա գաչմըշ օլան ատէմ, էկէր շաշգընն կիպի պիր տահա օլ գաբուտան չը-գար իսէ թուլթուլուր, եօխսա թուլթուլմազ վէ թուլթուլամայաճաղընտա մալիւմ տուր, չիւնքի էօյլէ մանասընընընն տայիմա կիպի գաբու-լարը պուլունմագտա տըր։

Հիմտի Ռօմա հիւքիւմէթի, գա՞նղի գաբու-եախօտ գա՞նղի մէմուրուն, զապթիյէլէրէ, մէզքիւր մանասընընն իչինէ կիրմէսինէ էմր ի-տէպիլէճէկի իւզերինէ տիւշունմէքտէ, վէ էնտիշէտ պուլունմագտա իմիշ, չիւնքի գը-զընն թէյզէսի, "եէկէնիմի պանա թէսլիմ իթսինլէր, պէնտէ քէնտի սաթալարընա թէս-լիմ իտէյիմտէ, օնտան սօնրա գըզ սէրպէսթ տիր, իսթէտիկի մէզհէպի գապուլ իտիպ-վէ իս-թէտիկի ատէմ իլէ էվլէնէ պիլիր" տէյի հագգընը լապըրտըրը սէօյլէմէքտէ օլտուգտան պաշ-գա, Ռօմատա տայիմա Ինկիլիզին նուֆուզու իլէրտէ պուլունմագտա տըր։

Պու հաֆթա ալընան խապէրէ կէօրէ, մէրգումէ գըզ Ինկիլիզ սէֆարէթինէ թէսլիմ օլունմուշ տուր։

—Ֆրանսա բասսաթխանէսի (տիւրպինլէր իլէ եըլտըզլարա պագըպ, վէ իլմի նիւճումա-ճա հալլէրի թէֆթիշ իթմէք իչին թախսիս օլունմուշ մահէլլ) թարաֆընտան օլունան խսթիտա իւզերինէ, մէարիֆի ումմումիյէ նա-զընը թարաֆընտան, միւտերրիս մէքթէպ-լէրինէ խապէրլէր կէօնտերիլէրէք, հալաճա վուգուա կէլէն հէր նէվլի հալլէրի, մէսէլա ֆուրթունա, տէվամ իտէն շէտիտ բուզկեար, գասըրղա, պօրա, տօղու, եաղմուր, վէ գար կիպի շէյլէրին, գանղի այտա, գանղի կիւն վէ սուաթտա, վուգուս կէլմէսի, վէ նէ գատար սիւրմէսի, վէ սայիրէնին հագգընտա, օն պէշ կիւնտէ պիր տէֆա մալիւմաթը քեամիլ վէ-րիլմէսի թալէպ օլունմուշ տուր։

—Ղօգ տէֆա պէյյաղ պէզլէր իւզերինտէ գըրմըզը գըրմըզը եէմիշ լէքէլէրի օլուպ, գօ-լայլըգլա ջըգարըլմատըզը մալիւմ տուր, դա-զէթանընն պիրիսինտէ օգունտուղունա կէօրէ, մէզքիւր լէքէլէրի ջըգարմագ բէք գօլայ ի-միշ, շէյլէ քի, լէքէլի օլան պէգլին լէքէլի եէրլէրինի սու իլէ ըսլաթտըգտան սօնրա, պիր գապ իչինտէ պիրաղ քիւքիւրտ եագմալը, վէ անընն իւզերինէ թուլթմալը, վէ էկէր պիրինճի տէֆատէ լէքէլէր կէչմէզ իսէ, պիտ-տէֆաթ ըսլաթմալը, վէ այնի ամէլի իճրա իյլէմէլի իմիշ։

—Ղնքիւչիւք պիր գաղատան, նիչէ տէֆա-լար, էն պիպիւք աֆէթ հասըլ օլտուղու կէօ-ռիվլտիկիւ միսիլու, պու տէֆա տախի Ռաբ-սիլատա օն եէտի օն սէքիզ եաշընտա գըզընն պիրիսինի, քէնտի ամալարը ալըպ կիւվէյի իլէ պիրլիքտէ քիլիսէյէ կէօթիւրտիւքտէն, վէ նէքահճա իրթիզա իտէն տուալարը օ-գուԹտուրտուգտան սօնրա, բէսմէն նէքահճ-լարընը տախի իճրա իթմէք նիյէթիյլէ, ա-բապայա պինէրէք պիր քէօյէ կիտէրլէր, վէ իքի թարաֆ ֆամիլեալարը պիր եէրէ կէլէ-րէք, տէյիպ կիւվմէյէ պաշլարլար։ Պիրտէ պու հէնկեամտէ, նասըլ օլուր իսէ, թաղէ կէլլին, պիր քիպրիթ գուԹուսու իւզերինէ պասար, քիպրիթլէր ամէշ ալըրլար, մէր-գումէնին կիյինմիշ օլտուղու ինճէ թիւլ ֆիա-թանը թուԹուշուր, վէ պիր տիւրլիւ սէօն-տիւրմէք միմքին օլամատըզընտան քեամիլէն եանար, վէ պիշարէ գըզ տախի օլ գատար եարալանընը քի, ֆէրտասը սապահը, պիլա նիքահ վէֆաթ իտէր։

ԻԼԸՆԱԹ

ԱՌՁԵՒՆ ԱՅԽԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխարհաբար լիսան իւզրէ, բէսիմէրլէ միւզէյեէն, վէ միգտարի քիֆայէ միւքէմմէլ օլուպ, 210 սահիֆէտէն միւրէթթէպ պու-լունան մէզքիւր ճօղրաֆիա քիթապընընն շիմտիքի գըյմէթի 5 դուրուշ օլտուղու Հալտէ, Մահմուտ—Ռաշա եօգուշունտա Գաֆաֆ-եան քիթապճը Պ. Յոսէֆին տիւքքեանընը-տա սաթըլմագտա տըր։

ԼՅօյլէ պիր ֆայտէլի քիթապընն, հէր չօ-ճուգ էլինտէ պիր թանէ պուլունմասը, պիլ-ճէ էլզէմիյէթտէն տիր։

—Ա՝ղլը խանընընն իսթ գաթընտա ԺԱ նիւմէրօլու մուղլգաճը Կարապետ աղա օտա-սընտա, այագ օյունլարը, լանսկէր օյունու, վէ հէր նէվլի չալկը տէրսի, վէ հէր մագամընն նօթասը վիրիլէճէկի իլան օլունուր։

ՀԷՆՐԻԷԴԴԱ

—Պ. Բրմենակ Հայկունի թէրճէմէսի օ-լուպ, 64 սահիֆէտէն միւրէթթէպ, կիւ-զէլճէ պիր քիթապճըգ տըր պու։

Մէզքիւր քիթապճըգ, կէրէք քիթապ-ճըլարտա, վէ կէրէք պիպիւք նէնի խանընն տիշարքի տայիրէսինտէ Հայն վէ թուրքիկ միւշթէրիլէրի իչին 3 էր, վէ սայիրլէր իչին 6 շար ղուրուշա սաթըլմագտա տըր։

1864 Հունա իրթէսի Հոկտեմբիր 17։

ՄԷՍՕԻՒՔԵԱԹ

Միւմթազէ	69	10
Օն սէնէլիք	47	
Գոնսոլիտ	55	10
" Բզիզիյէ	57	33
Սէհիմ թագսիթլի	82	
" թագսիթսիզ	73	

ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԸ
Ց. ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԹԱՊԽԱՆՍԻՆՏԷ